

יתוש הנמר האסיאתי *Aedes albopictus* בישראל והדברתו

יתוש הנמר האסיאתי *Aedes albopictus* נמצא בישראל בעיקר באזור נהריה, כברי, מצפה אבירים, חדרה, הרצליה, רמת השרון, הוד השרון, כפר סבא, אזור בן שמן, מבא מודיעים ואזור מצליח.

מפגעים לאדם:

עקיצות: יתוש הנמר האסיאתי ידוע בישראל כגורם למטרדי עקיצות קשים לבני אדם בעיקר בשעות היום מחוץ לבתים. בעולם הוא ידוע כמעביר גורמי מחלה.

העברת גורמי מחלה: באסיה, באפריקה ובאמריקה יתוש הנמר האסיאתי מעביר מספר גורמי מחלות (ובניהם קדחת הנלוס המערבי, דנגי, צ'יקונגוניה). בישראל לא ידוע על העברת מחלה ע"י יתוש זה.

באירופה, אליה חדר יתוש זה בעיקר בשנות ה-90, לא היתה ידועה העברה מקומית של גורם מחלה ע"י יתוש זה. בסוף שנת 2007 התרחשה התפרצות מקומית של מחלת הצ'יקונגוניה באיטליה.

מחלת הצ'יקונגוניה: מחלה נגיפית המועברת מאדם לאדם על ידי יתוש הנמר האסיאתי ויתוש האדס המצרי. בשנים האחרונות התרחשו מספר התפרצויות של תחלואה ממחלה זו במספר מקומות בעולם ובניהם באיים באוקיאנוס ההודי, בהודו ולאחרונה, כאמור, באיטליה.

תפוצה של יתוש הנמר האסיאתי בעולם:

היתוש שמקורו בדרום מזרח אסיה התפשט לאזורים נרחבים בעלי אקלים טרופי וסוב טרופי. בעשורים האחרונים היתוש חדר לחוף המזרחי של ארה"ב והתבסס שם במדינות רבות. באופן בלתי תלוי חדר היתוש לדרום אמריקה והתבסס בברזיל. באירופה היתוש מצוי באלבניה משנות ה-70. בתחילת שנות ה-90 נמצאו אוכלוסיות גדולות של מין זה גם באיטליה, ותוך מספר שנים הוא הפך ליתוש העיקרי הגורם מטרד לאדם באזורים נרחבים בצפון איטליה. בתחילת שנות ה-90 חדר היתוש גם ליבשת אפריקה והתבסס בה. בשנת 2002 חדר היתוש לישראל והתפשט בה.

דרכי התפשטות:

נראה כי עיקר ההתפשטות של המין בעולם היא באמצעות העברת ביצים ו/או זחלים במים שנקווים בתוך צמיגים משומשים. כך מועברות אוכלוסיות שלימות הן בים והן ביבשה ממקום למקום על ידי בני אדם הסוחרים בצמיגים משומשים.

ביולוגיה ומחזור חיים:

בתי הגידול הטבעיים של המין באזורים הטרופיים הם בעיקר במי גשם שנאגמים בחללים שבעצים. יתוש זה מתפתח היטב גם במכלים מעשי ידי אדם מסוגים שונים, כגון עציצים, אגרטלים וצמיגים. באזורי התפוצה החדשים של המין באמריקה ובאירופה צמיגים משומשים מהווים את בית הגידול העיקרי. הביצים מוטלות על ידי הנקבות בשולי המכלים מעל פני המים. הביצים יכולות לעמוד בתקופות יובש ארוכות יחסית ולבקוע לאחר הרטבה וחשיפה לתנאים סביבתיים מתאימים. הזחלים והגלמים חיים במים

ונושמים אוויר אטמוספרי. היתושים הבוגרים נכרים בגופם השחור ובפספוס לבן אופייני על הרגלים ועל החזה. הבוגרים פעילים בעיקר ביום, ועוקצים בעיקר מחוץ לבית. טווח התעופה של היתושים הבוגרים קטן יחסית (עשרות עד מאות בודדות של מטרים) והם נשארים רוב הזמן בצמחייה בקרבת הקרקע. בקיץ הישראלי משך שרידותם היא כנראה נמוכה יחסית, רק כשבוע עד שבועיים.

הדברה משולבת של היתוש בישראל:

הדרך העיקרית להדביר את היתוש היא ע"י ביצוע פעולות מניעה. רק במקרים מיוחדים נדרש יישום של חומרי הדברה.

מניעה: הימנעות מהשקיית יתר בגינות, ריקון מים הקיימים בתחתיות עציצים, דליים, חביות, אגרטלים, ניקוז מים עומדים ממרזבים סתומים, לחורר כל צמיג שצובר מים. בעלי פאנצ'ריות שמחזיקים צמיגים משומשים צריכים לאחסנם באופן שמונע הצטברות מים ע"י כיסוי, קירוי או היתוך ופינוי לאתר פסולת מסודר בהתאם לחוק.

ניטור: גילוי, זיהוי ודיווח על יתושים בוגרים, יועיל למיפוי וקביעת תמונת מצב, שתשמש בסיס טוב לפעולה של כל הנוגעים בדבר.

שימוש בחומרי הדברה: נדרש כנגד זחלי יתושים באגרטלים שלא ניתן לרוקן מהם מים וכנגד יתושים בוגרים במקרים של נוכחות רבה מאוד של יתושים בוגרים או בעת נוכחות רבה של בוגרים בעת חשש להעברת מחלה.

התגוננות אישית: מריחת חומרים דוחי יתושים עשויה להועיל בהפחתת מספר העקיצות בעת שהיה מחוץ לבית.